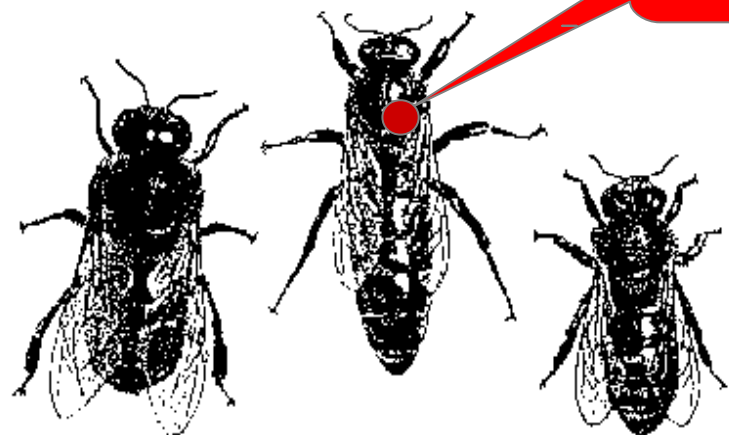

2018

Drottningen
märks med röd
färg

Innehåll	Sida
WSB aktiviteter	omslagets insida
Ordförande	1
Ny datalag	2
Årsmöte 2017	3
Statistik	5
Drottningodling	6
Tillsynsmännens rapport	12
Vårmetet 2017	13
Vax	15
Styrelsen	omslagets insida

Ansvarig utgivare:
Göran Frick Apelvägen 23, 134 37 Gustavsberg

Styrelse

<u>Ordförande:</u>	Göran Frick	073 655 34 64
<u>Kassör</u>	Olof Wassvik	073 061 26 23
<u>Sekreterare:</u>	Lars Nordgren	070 648 80 42
<u>Övr. ledamöter:</u>		

Monica Basu	070 874 31 17
Henry Kidd	072 520 37 38
Anneli Lönn	070 919 01 91
Lars Turesson	070 883 89 78

<u>Revisorer:</u>	Claes Enander
<u>Suppleant:</u>	James Mehks

<u>Valberedning:</u>	Magnus Betmark
	Henrik Edelstam
	Katarina Perlhagen Örnström
	Ove Ramel

<u>Honungsbedömning:</u>	Styrelsen
---------------------------------	-----------

Bitillsynsmän utsedda av Länsstyrelsen

<u>För Värmdö:</u>	Göran Frick	073 655 34 64
Ersättare	Monica Basu	070 874 31 17
<u>För Nacka:</u>	Hans Samland	08-746 94 75
Ersättare	Göran Frick	073 655 34 64

"Ingenting är längre som förut, alla gamla sanningar är slut"

Så börjar en visa från sommaren 1970. Det verkar stämma på biodlingen eftersom 2017 var det tredje raka året då det inte är " normalt".

Våren var mycket kall, och i maj såg det ut som om vi skulle få ett år som var minst lika dåligt som 2016. Dessutom var vinterdödligheten stor.

Bisäsongen blev sedan faktiskt ganska bra när väl värmen kom. Ett exempel på hur olika våra förutsättningar är att samtidigt som det blev svårt i vissa bisamhällen i juli var det så fullt med honung i andra att man borde slunga för att drottningen skulle ha någon plats att lägga ägg i.

Inför säsongen hade vi rekordmånga nya biodlare som skulle ha bin. En utmaning eftersom våren var sen. Jag gjorde inte vårgenomgång i mina kupor förrän i mitten av maj. Men mikroklimatet i vårt område är verkligen olika. Jag gjorde en besiktning inför en flytt från Nacka redan i början av mars.

Det var klen med drönare i samhällena ända fram till månadsskiftet maj-juni, vilket gjorde att drottningodlingen blev försenad. När den sedan kom igång var det så bra drag att bina byggde in drottningcellerna i odlingsramarna så man fick skära loss dem försiktigt så drottningarna kunde krypa ut. Så som vanligt blev inte drottningodlingen vad jag hade hoppats på.

Vår förening har vuxit rejält och nu är vi över 200 medlemmar. Det märks på olika sätt. T ex är vår utlåningsverksamhet mycket uppskattad och flitigt utnyttjad. Utan ett stort engagemang från Jan Molander skulle det inte fungera.

Eftersom vi insåg att det även i år skulle råda brist på vax köpte vi vax redan hösten 2016. Vid en biodlarträff i februari framkom det att förfalskat vax hade börjat komma in i Europa. Man spår ut med Paraffin och/eller Stearinsyra. Paraffin sänker smältpunkten så man risker att vaxet smälter i kupan, s.k. kakfall. Bina fastnar i smeten och dör. Stearinsyra sänker PH-värdet vilket innebär att larver dör och samhället dör. Tack vare våra goda kontakter med Preben Kristiansen på Jordbruksverket kunde vi utan kostnad skicka det vax vi köpt från två olika leverantörer till ett laboratorium i Celle i Tyskland för analys. Det visade sig att båda proverna innehöll ca 2 % inblandade substanser. Vilket bina i för sig klarar, men det kändes ändå olustigt. Styrelse fattade därför ett snabbt beslut att vi måste börja använda vårt eget vax, och helst inte köpa in något alls. Nu har vi som ni kan se på hemsidan hela kedjan, dvs. du kan smälta ut ditt vax, gjuta mellanväggar av det och alltså vara helt säker på att du återanvänder bara ditt eget vax.

Men säg den lycka som är beständig! I början av mars gick vår stora

vaxsmältare sönder och den var inte i drift igen förrän i maj. Ett stort avbräck i vaxhanteringskedjan, men vi hann ikapp under sommaren. Nu laddar vi inför säsongen 2018 som så klart kommer att bli bra eftersom vi haft så många dåliga år. Så se till att du har material och beredskap för ett rekordår!

Göran Frick

Ingen medlemsmatrikel i år

Den 25 maj 2018 träder den nya Dataskyddsförordningen (GDPR) i kraft. GDPR ersätter den nuvarande Personuppgiftslagen (PUL) och syftar till att skydda den enskildes rätt till privatliv. Den nya förordningen innebär strängare regler när det gäller hur vi får handskas med personuppgifter. Föreningens medlemsregister är ett exempel på sådana personuppgifter som omfattas av Dataskyddsförordningens regler och vi har därför beslutat att inte publicera medlemsmatrikeln i årsskriften.

Föreningens ordförande, Göran Frick, kan förmedla kontakt mellan medlemmar. Vänd dig alltså till Göran om du önskar komma i kontakt med någon annan medlem och du inte själv har vederbörandes kontaktuppgifter.

Som ni ser av omslagets drottning skall de i år födda drottningarna märkas röda. De kommande årens färger ses här.

Årsmötet den 11 november

Lördagen den 11 november samlades ett 40-tal medlemmar för traditionsenligt årsmöte i Nacka stadshus. Vår ordförande Göran öppnade mötet och sedan föredrogs styrelsens verksamhetsberättelse och ekonomiska resultat för det gångna året.

Föreningen har haft 26 olika aktiviteter, bland annat 10 utbildningsträffar och öppet hus i Görans bigård på söndagar. Sex nybörjar- och fyra fortsättningskurser har genomförts. Systemet med att man som nybörjare får stöd av en erfaren biodlare som mentor har fortsatt. Som vanligt besökte föreningen Freddy Duwe och hans biredskapsbutik under våren. De medlemmar som så har önskat har fått hjälp med varroabekämpning. Det gemensamma inköpet av material har varit mycket uppskattat av medlemmarna och vi har nu en egen container för detta ändamål i Skevik. Även utlåningsverksamheten har varit mycket uppskattad och man kan som medlem nu låna slunga, vaxsmältare, honungspress, avtäckningsbricka, refraktometer och svärmfångare. Sedan i höstas har vi också möjlighet för den som vill att ha ett slutet kretslopp för vax vilket innebär att man kan smälta ur vax från sina egna gamla ramar och sedan gjuta egna mellanväggar. Föreningen sköter också en bigård åt Villeroy & Boch vilket ger ett viktigt ekonomiskt bidrag verksamheten.

Föreningens ekonomi är god. På förslag från styrelsen godkände årsmötet förslaget till budget som bland annat innebär ett inköp av en friggebod för lagring av föreningens låneutrustning liksom en satsning på hemsidan.

Göran riktade ett tack till alla som gjort insatser för föreningen. Särskilt till Jan Molander som ansvarar för utlåningsverksamheten och till Henrik Edelstam, Peter Ehlin och Per Thunman som, förutom Göran själv fungerat som lärare på nybörjar- och fortsättningskurserna.

Den formella delen av årsmötet avslutades med val av styrelse, revisorer och valberedning (styrelsens sammansättning redovisas på annan plats).

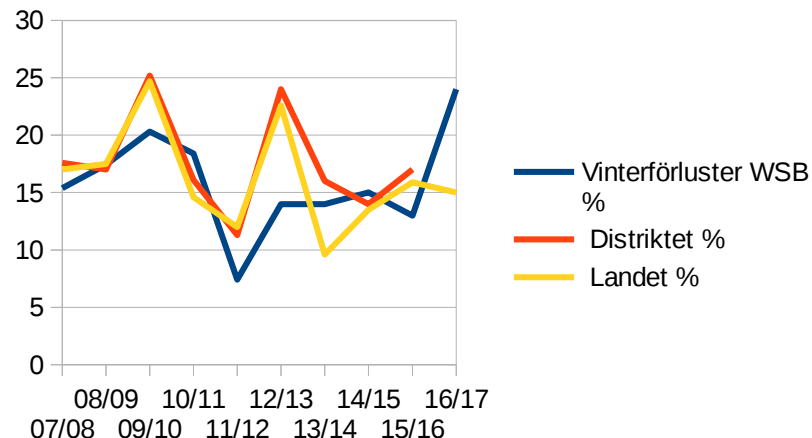
Årsmötet avslutades med fika och Honungstävling - Föreningens godaste honung. 20 föreningsmedlemmar deltog med sin produkt. Deltagarnas burkar märktes med ett nummer. Mötesdeltagarna fick en färgad lapp där de skulle skriva numret på den honung de tyckte var godast. Lapparna lämnades sedan till tävlingsledningen. 34 röster inlämnades och segraren, Anders Hedlund fick 6 röster. Tvåa blev Henry Kidd med 5 röster och trean, Helena Lindberg fick 4. Tävlingsledaren Per Thunman meddelar att samtliga prover såg fina ut och skulle ha godkänts vid en honungsbedömning.

Text och foto Lars Turesson

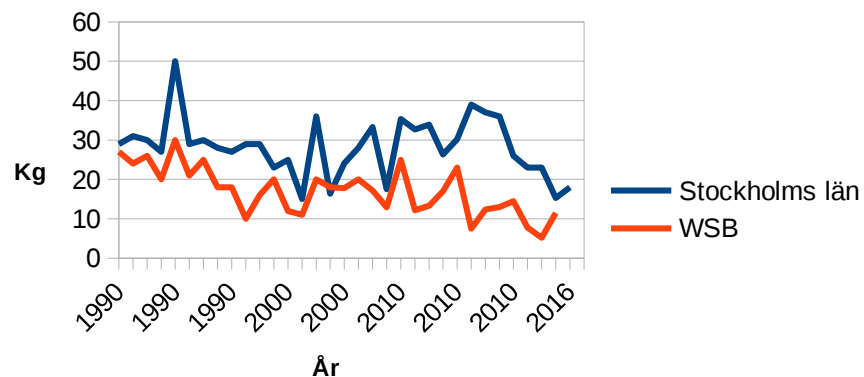
Lite statistik

Under vintern 2016/17 var våra vinterförluster 24% vilket är det högsta vi haft under mätperioden. Mycket tråkigt, men det visar vilket svårt år 2016 var både för bina och biodlarna. Några tankar om varför det blev så framgår av avsnittet om bitillsyn. Förhoppningsvis blir vintern 17/18 bättre.

Medelskörd

En liten förbättring i genomsnittsskörden blev det. Årets siffra blev 11,5 kg. Den kalla våren 2017 gjorde nog att vi inte kom upp till ett normalt år som brukar ligga på ca 17 kg per samhälle.

Drottningodling

De senaste åren har föreningen arrangerat kurser i drottningodling. Per Thunman har varit lärare och handledare på dessa kurser. Kursen inleddes med en teoretisk genomgång en kväll i mitten av juni. Ca 10 medlemmar deltog. Per inledde med lite allmän teori och gick sedan igenom en ganska enkel metod för den vanliga hobbyodlaren som inte behöver många drottningar. Teorikvällen avslutades med lite praktiska övningar som att gjuta cellkoppar av vax och att blanda den foderdag som måste finnas i parningskuporna när drottningen har kläckts.

Bina har en inneboende drift att se till att de alltid har en drottning. Om ett samhälle blir drottninglöst letar arbetsbina efter larver av lämplig ålder, ca 1-2 dagar, och bygger om deras celler och matar dem med rikligt med fodersaft. Dessa larver kommer då att utvecklas till drottningar. Men det behövs många så kallade ambin, alltså bin som är 6-10 dagar gamla och producerar fodersaft, för detta. Man räknar med att det krävs ett hundratal bin för varje fullgod drottning.

Genom att odla drottningar kan man erhålla samhällen med önskvärda egenskaper. Dessa egenskaper kan till exempel vara att bina är snälla eller att de producerar mycket honung. Det finns många olika metoder och idéer kring drottningodling och det kan vara relativt komplicerat och anses inte vara något som man som nybörjare ska ge sig på. Principen är att man gör precis som bina gör fast under kontrollerade former. Om våren varit gynnsam vädermässigt kan man göra detta i slutet av maj.

Pers metod är enkel, man behöver inte göra samhället drottninglöst och den påverkar inte honungsproduktionen negativt. Men den lämpar sig bara för ett begränsat antal drottningar, högst 20 st.

Man behöver ha ett starkt samhälle på minst tre, helst fyra lådor. Samhället ska så klart ha en drottning och det ska finnas ramar med pollen, honung, täckta larver och yngel i samhället. Se till att drottningen befinner sig i den understa lådan och sätt ett spärrgaller över. Den översta lådan ska innehålla några ramar med pollen, honung och täckt yngel men inga ägg eller öppet yngel. Man kan alltså behöva flytta om ramarna lite för att få till det. Ta sedan bort en ram i mitten och ersätt ramarna närmast intill med ramar med mellan-väggar. Man får då en lucka i mitten med mellanväggar på vardera sidan. Blås in mycket rök genom flustret så att många ungbin går upp i den översta lådan. Ställ sedan denna låda på en bität men väl ventilerad botten och låt den stå på en skuggig plats nära samhället. Om det verkar vara för få bin i lådan kan man skaka ner bin från samhället. Men här måste man verkligen förvissa sig om att drottningen inte följer med. Sätt sedan på lock på den flyttade lådan som alltså nu är stängd helt och hållet (men ventilerad). Bina här kommer snart att känna sig drottninglösa och man kan höra på surret att de är lite oroliga.

Allt detta hade Per förberett inför kursens andra moment som ägde rum i Lemshaga där Göran Frick har en bigård. Det visade sig dock att drottningen hade lurat Per, men mer om detta senare.

Man måste också förbereda den särskilda ram som ska användas för att föda upp de nya drottningarna. Cellkopparna kan med fördel gjutas av bivax men det finns också cellkoppar av plast att köpa. Detta kan man så klart göra under vintern. Om man har möjlighet är det en bra

idé att placera denna ram i ett samhälle vilket som helst några timmar eller något dygn innan. Det verkar som bina då förbereder cellerna för det som komma skall.

Nästa moment är den så kallade omlarvingen. Vi har redan tidigare valt ut det samhälle vi vill använda för detta och det är alltså ett samhälle med de egenskaper vi önskar. Det kan också vara ett samhälle som ägs av någon annan biodlare eller så kan föreningen ha ett särskilt avelssamhälle. Man tar ut en ram med larver som är 1-

2 dagar gamla, ungefär lika många millimeter stora. Det är inte helt enkelt att se men ofta är ramens mitt full med täckt yngel och man ser de små larverna som i en ring i utkanten av ramen. Om denna ram ska transporteras bör den lindas in i en fuktig handduk och inte utsättas för direkt solljus.

På kursen använde vi motorhuvn på Pers bil som underlag när vi larvade om.

Vi provade olika verktyg, s.k. omlarvningsnålar. De flesta av oss tyckte att Fredde Duwes metod – en smal akvarellpensel av mårdhår som man fuktar med saliv – fungerade bäst. Den kinesiska nålen var också en favorit. Man fångar upp den lilla larven med nålen/penseln utan att den skadas och flyttar över den till ramen med de förberedda cellkopparna. Om man får med lite fodersaft är det extra bra. Det kan vara ganska svårt att se och man kan därför skära av några millimeter av cellerna så att de inte blir så djupa.

När man så småningom lyckats flytta över larvar till alla de kanske 20 förberedda cellkopparna är det bara att sätta ner den ramen i mellanrummet på den låda som vi tidigare preparerade och satte på en tät botten. Och vänta till nästa dag.

Nästa dag flyttas den ensamma lådan med odlingsramen tillbaka till modersamhället och man kontrollerar hur många av larverna som blivit antagna. Det ser man på om bina har

börjat bygga ut den karaktäristiska avlånga cellformen. Om man tycker att resultatet är tillfredställande låter man samhället stå i sex dagar för då är drottningcellerna täckta. På vår kurs hade inte en enda larv blivit antagen beroende på att det av någon outgrundlig anledning fanns en drottning ovanför spärrgallret. Och då känner sig bina ju inte drottninglösa och bygger alltså inte ut. Som tur var hade Per en odlingsram i reserv i en annan kupa så vi kunde fortsätta vår odling. Det bör vara minst en låda mellan spärrgallret och odlingslådan för annars är risken att bina inte känner sig drottninglösa.

Efter sex dagar förser man cellerna med skyddsburar och man kan antingen låta dem hänga kvar eller flytta dem till ett kläckskåp som håller ca 35 grader Celsius. Efter ytterligare fem dagar kan man ta

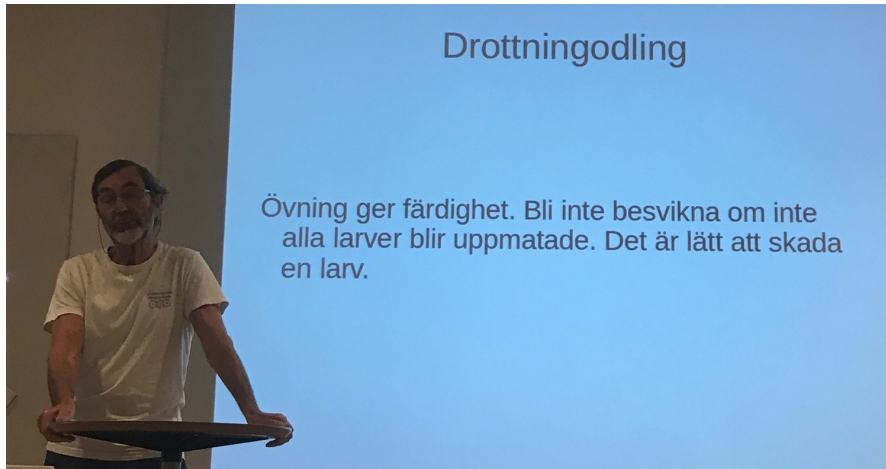

bort skyddsburen och flytta cellerna till parningskuper som man innan fyllt med ca 2 deciliter bin och efter ytterligare ett par dagar kläcks drottningen om allt går som det ska. Parningskupan är ett litet minisamhälle som rymmer ungefär två deciliter bin, tre små ramar och en plats där man lägger foderdegen.

Foderdegen består av florsocker och sirap som man blandar till en ganska fast deg (man kan också köpa färdig hos biredskapshandlare). Drottningen är parningsmogen drygt en vecka efter kläckningen och efter ytterligare en dryg vecka kan vi, om vädret varit gynnsamt och allt annat fungerat, börja leta efter nylagda ägg. Processen från omlarvning till färdig äggläggande drottning tar alltså ca 1 månad.

Trots missödet med den gäckande drottningen fick alla kursdeltagare var sin täckt drottningcell och i varje fall min utvecklades helt enligt instruktionsboken. Jag flyttade den parade drottningen till ett samhälle där jag ville byta drottning. Men så glömde jag parningsamhället och det fick alltså stå kvar ute. Några veckor senare kunde jag konstatera att bina dragit upp en ny drottning och vår ursprungsdrottning hade alltså fått barnbarn redan första sommaren.

Drottningodling är verkligen fascinerande och roligt. Det är en del pyssel, det är en fördel om man har bra syn (eller kraftiga förstoringsglas) och om man är någorlunda stadig på handen vid omlarvningen. Per är dessutom en mycket bra pedagog och mycket kunnig och trevlig så man lär sig också en hel del om annat än drottningodling på kursen. Kursen rekommenderas varmt!

Trösterika ord för oss nybörjare.

Text och foto Lars Turesson

Vem var först?

I våra vanligaste biböcker får Dzierzon (1811-1906) och Langstroth (1810)-1895) äran av att ha börjat med ramar i kuporna. De publicerade sina idéer i mitten av 1800-talet.

En som var mycket tidigare var Prokopovitch (1775-1850) från Ukraina. Han införde ramar av

lister redan 1814. Han startade också en biodlingsskola. Tyvärr så skrev han bara på ukrainska eller ryska så det blev inte så känt i resten av världen.

Bitillsynen säsongen 2017.

Under året genomfördes på Länsstyrelsens begäran stickprovsundersökningar av många bisamhällen i jakt på Amerikansk yngelröta. Som väl var hittade vi inga symptom varken i Nacka eller Värmdö.

I övrigt kännetecknades året av många besiktningar p g a försäljningar. Det är glädjande att medlemmarna använder sig av bitillsynen så som föreskrivs och att vi kan förse nybörjare med bin inom föreningen och att vi dessutom i huvudsak har friska bin.

Statistiken över bidöd visar att vi tyvärr haft en hög siffra för vintern 2016/17. Det verkar i huvudsak bero på tre olika orsaker:

1. Tyvärr förekommer det bristfällig Varroabekämpning.
2. På grund av dålig hygien i kuporna har vi ibland problem med nosema
3. Det invintrade för svaga samhällen.
 1. Att man missar i Varroabekämpningen beror mest på att man inte mäter nedfall under säsongen och är för lat att använda drönarutskärning. Det är nödvändigt att mäta vid användning av det som innefattas som ekologiska metoder. Mäter ni inte nedfallet vet ni inte hur stort problem ni har, och då räcker kanske inte den Varroabekämpning ni gör, utan samhället dör i alla fall under vintern. Det räcker sällan att enbart oxalsyrabehandla under senhösten.
 2. Bibajs är en smittkälla. Så fort ni ser det ska det tvättas bort med ljummet vatten och lite diskmedel om det går. Är det på ramar och/eller i vax ska ramen smältas ned. Ta gärna med ett biprov till vår träff tisdag 15 maj så kan vi kolla om just det bisamhället du tagit prov ifrån har problem med Nosema. Ta ca 1 dl bin från ett samhälle och frys dem så kollar vi i mikroskop.
 3. Som ni säkert minns var säsongen 2016 inte bra. Bina kämpade och drottningarna lade lite ägg under juli och augusti. Det gjorde att när vi invintrade hade vi inte tillräckligt mycket unga bin. De flesta som vi såg i kuporna var gamla dragbin. De dog i november och de få ungbina som fanns kvar kunde inte göra ett klot som var tillräckligt stort för att hålla värmen, så bina frös ihjäl trots att de hade mycket mat kvar. Så tänk på att yngelsättningen i augusti måste vara bra för att det ska fungera att invintra.

Reglerna kring bitillsyn är under omvandling och ett förslag finns ute på remiss. Om ändringar träder i kraft kommer ni att få information.

Med vänliga hälsningar, bitillsynsmännen.

Monica Basu Göran Frick

Vårmöte i Velamsund den 6 maj

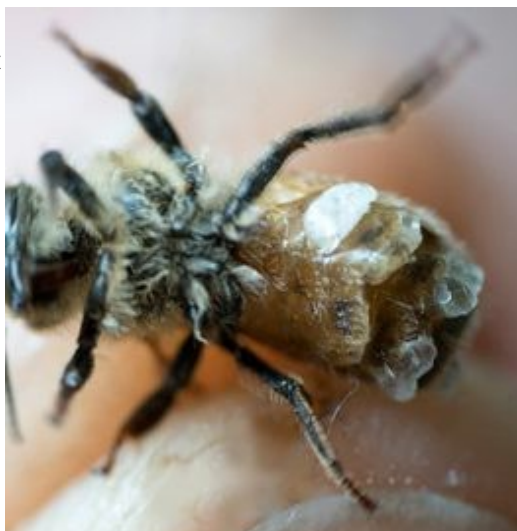
Föreningens utomhusaktiviteter inleddes som vanligt med ett vårmöte i Velamsund där föreningen har en bigård med ett par tre samhällen. Ett trettioital nya och gamla medlemmar hade mött upp i denna gråmulna och småkyliga majlördag. Vår ordförande Göran Frick inledde med några välkomstord och därefter tog Per Thunman, som ansvarar för denna bigård, över och visade rent praktiskt hur en vårgenomgång går till och många frågor ställdes framförallt av de som gått nybörjarkursen under vintern och nu ivrigt väntade på att få sina första samhällen.

Text och foto Lars Turesson

Vax

Fram till 1800-talet trodde man att bina hämtade vaxet ute i naturen någonstans. Men nu vet vi att det inte är så. Om man vänder på ett bi (man kan hålla det försiktigt i vingarna) och tittar på magen så kan man, om man har tur, se hur dom pressar ut små vaxflingor från körtlar på magen. Man kan ibland hitta dessa små nästan genomskinliga vaxflingor på botten för bina tappar dom ibland. Bina tar in flingorna i munnen och bearbetar dom och kan sedan bygga sina fantastiska vaxkakor med sexkantiga celler. Ett bi kan producera åtta vaxflingor per dag. Det går åt ungefär 2 miljoner vaxflingor för att göra ett kilo vax. Men varför gör bina vax, vad ska det användas till? Det är helt enkelt inredningen i binas hus. De hittar en ihållighet där dom kan bo, eller så förser biodlaren dem med en ihållighet - bikupan, och där inne bygger dom bivaxet för att ha dels som barnkammare, dels som matförråd och skafferier där de kan förvara både nektar/honung och pollen. Arbetsbina har olika uppgifter beroende på hur gamla de är. Vaxkörtlarna börjar fungera när bina är omkring 10 dagar gamla. Men om det är brist på vax kan också de äldre bina producera vax. Vaxet är ett mycket starkt byggmaterial. 100 gram bivax kan rymma och bära upp till fyra kilo honung. Vid rätt temperatur och rätt konstruktionsform (de sexkantiga cellerna) blir det en mycket stark konstruktion. Rent bivax har blivit en bristvara. Biodlingen har fått många nybörjare, inte bara i Sverige men också i stora delar av Europa. Mindre seriösa vaxhanterare har då blandat ut vaxet med det billigare paraffinet. Om andelen paraffin är mer än några procent blir hållfastheten hos mellanväggarna lidande. I kupans värme säckar kakorna ihop och kan döda bin och larver samt täppa till flustret. Samhället kan då gå under. Detta inträffade för en biodlare i en förening i vårt distrikt. Mellanväggarna var köpta från en redskapsaffär i södra Sverige och vaxet kom från utlandet. En annan risk med inköpt vax är att det kan innehålla rester av bekämpningsmedel. Dessa kan gå över i den honung som lagras i kakorna. Det är därför viktigt att vi tar vara på vaxet när vi tar bort gamla mörka ramar.

Vår förening har därför investerat i två vaxsmältare, en mindre för hemlåning och en större som står uppställd vid Brunn på Ingarö.

Vi har dessutom köpt en gjutform för mellanväggar som också finns att låna. Det finns en instruktionsfilm på vår hemsida som visar hur det går till.

Lars Turesson

Lars Turesson